

GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN PSİKOLOJİK BELİRTİLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Birol ALVER *

ÖZET

Bu araştırmada, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerin psikolojik belirtileri incelenmiştir. Araştırmanın evreni, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde 2003-2004 öğretim yılında öğrenim gören üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma örneklemi, bu evrenden seçkisiz (random) olarak belirlenen toplam 189 kişiden meydana gelmiştir. Araştırmada, bireylerin psikolojik belirtileri ile ilgili veriler Derogatis (1992) tarafından geliştirilen ve Şahin ve Durak (1994) tarafından uyarlanma çalışmaları yapılan Kısa Semptom Envanteri ile toplanmıştır. Cinsiyetlerine göre, bireylerin somatizasyon, anksiyete bozukluğu ve rahatsızlık ciddiyeti global indeksi puanları arasında kızların lehine anlamlı farklılaşma bulunurken, diğer psikolojik belirti puanlarına göre anlamlı farklılaşma bulunamamıştır. Bireylerin öğrenim gördükleri alanlarına ve sınıf düzeylerine göre, bütün psikolojik belirti puanlarında anlamlı farklılaşma bulunamamıştır.

Anahtar sözcükler: Güzel sanatlar eğitimi, psikolojik belirtiler.

1. GİRİŞ

Psikolojik belirti, psikopatoloji literatüründe sıklıkla kullanılan ve birtakım psikolojik bozuklukların ifadesi şeklinde tanımlanan bir kavramdır. Kısaca,

* Dr., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı.

psikolojik belirti, normal işleyişten sapan ve psikolojik bir bozukluğun göstergesi olarak değerlendirilen durumlara denir (Budak, 2000).

Psikolojik belirtiler insan yaşamının zor ve bunaltılı dönemlerinde ortaya çıkmaktadırlar. Çeşitli olumsuz çevresel koşullar karşısında birey zaman zaman zorlanmakta ve uyum sorunları yaşamaktadır. Bu tür sorunlar bireyin bütün yaşamsal aktivitelerini ve verimini etkilemektedir. İşte bu olumsuz etkileri ortaya çıkaran psikolojik belirtiler, genel bir bunaltı sonucunda ortaya çıkan fizyolojik, psikolojik ve davranışla ilgili belirtilerdir (Kerimova, 2000). Bir başka deyişle psikolojik belirtiler ruh sağlığını olumsuz olarak etkileyen ve ruhsal hastalığın teşhisine yarayan belirtilerdir (Kılıç, 1987).

Psikolojik belirtilerin birçok türü bulunmaktadır;

1. Somatizasyon: Çeşitli bensel işlevlere ilişkin zorlanma durumudur (Dağ,1991). Somatizasyon her hangi bir fiziksel bozukluk nedeniyle olmadığı anlaşılan, yıllarca devam eden, tekrarlayıcı bir çok somatik şikayetleri içerir. Bayılma, hafıza kaybı, göğüs ağrıları, açık yerlerden korkma, iştah kaybı, karın ağrısı, bulantı, nefes darlığı, sıcak soğuk basmaları, bedende uyuşmalar, karıncalanmalar gibi belirtileri kapsar (Enç, 1978).

2. Obsesif-Kompulsif Bozukluk: İstenç dışı gelen, bireyi tedirgin eden, benliğe yabancı, bilinçli çaba ile kovulamayan, yineleyen düşünceler (obsesyon) ile çoğu kez bu saplantılı düşünceleri yansızlaştırmak için yapılan, istenç dışı yinelenen hareketler (kompulsiyon)'dir (Bayraktar,1996).

3. Kişilerarası duyarlılık: Aşırı duyarlılık, başkalarının kendisi hakkında kötü düşünceler ürettiğine inanmak, kendisini diğerlerinden aşağı görmek, hata yapma korkusu gibi semptomları içerir.

4. Depresyon: Depresyon keder, karamsarlık, kötümserlik, mutsuzluk, sıkıntı, isteksizlik, umutsuzluk, yalnızlık, benliğe ilişkin olumsuz duygular, intihar eğilimi, ilgi kaybı ve kararsızlık gibi semptom ve davranışları içerir. Depresyonlarda bitkinlik, halsizlik, yorgunluk yanında bedensel, biyolojik ve fizyolojik yakınmalar da vardır(Enç, 1978).

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik Belirtilerinin Çeşitli
Değişkenler Açısından İncelenmesi

5. Anksiyete Bozukluğu: Güçlü bir istek yada dürtünün amacına ulaşamayacak gibi gözüktüğü durumlarda beliren tedirgin edici bir duygudur (Hançerlioğlu, 1988). Anksiyete korku, endişe, gerginlik, sinirlilik, titreme, paniğe kapılma, bulantı, idrar sıklığı, nefes alamama hissi, terleme, sık sık nefes alma gibi semptom ve davranışları içerir (Enç, 1978)

6. Hostilite: Sinirlilik ve titreme hali, sıkıntılarından dolayı başkalarından suçlu olduğu duygusu, kızma, öfkelenme, güvensizlik, birini dövme, yaralama, zarar verme isteği, bir şeyleri kırma dökme isteği gibi semptomları içerir (Enç,1978).

7. Fobik Anksiyete: Oluşan ve objeye bağlanmış korku durumudur (Hançerlioğlu,1988). Meydanlık (açık) yerlerden korkma, korkutan eşya yada etkinliklerden uzak kalmaya çalışmak, kalabalıktan rahatsız olmak, yalnız bırakıldığında sinirlilik hissetme gibi semptom ve davranışları içerir.

8. Paranoid Düşünceler: Kişinin itimat edememe, şüphencilik, kıskançlık, başkalarını suçlama gibi düşünceleri aşırı derecede kullanmaya eğilim göstermesidir

9. Psikotizizm: Sosyal çevreden uzaklaşma, şizoid yaşam biçimi veya şizofrenik sanrı ve sınırların belirgin olduğu durumdur (Dağ,1991). Başkalarının kişinin kendi düşüncelerini kontrol edebileceğini düşünme, kalabalık içerisinde yalnızlık hissetme, günahları için cezalandırılması gerektiğini düşünme gibi semptomları içerir.

Psikolojik belirtiler literatürde genellikle “negatif semptomlar” olarak ele alınmıştır. Negatif semptomlar; duygulanımın kısıtlanmış olması (restricted affect), duygulanım eriminin azalması (diminished emotional range), konuşma fakirliği (powerty of speech), ilginin azalması (curbing of interest), amaç duygusunun azalması (diminished sense of purpose), toplum dürtüsünün azalması (diminished social drive) olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca; bu negatif belirtiler anksiyete, depresyon, alınan ilaçların etkisi veya psikotik sürecin şüphencilik veya diğer belirtileri nedeni ile oluşmuşlar ise ikincil negatif belirtiler adını almaktadır. Böyle birtakım etmenler olmadığı halde oluşmuşlar ise sürecin temelindeki farklı bir durumun doğrudan işaretleri iseler birincil negatif belirtiler adını alırlar. Birincil negatif belirtilerin süregenlik hallerinde (12 ay ve üzeri) defisit (eksiklik) belirtileri

olarak tanınırlar. Eksiklik belirtileri (deficit symptoms);birincil ve süregelen negatif belirtilerdir (Arkonaç,1999).

Sanat ile psikolojinin birçok ortak konusu bulunmaktadır. Çünkü her ikisi de temel de anlama ve yansıtmaya dayalı işlevleri yerine getirmektedirler. Sanat, hem bireylerin içsel süreçlerini yansıtmaya aracı hem de psikolojik belirtilerin azaltılmasına dönük terapi etkisi olan bir temel uğraştır. Sanatın çeşitli dalları ile bireyler kendi iç dünyalarını yansıtmakta ve sanat eseri ortaya koyarak kendileri ile ilgili olumlu benlik imgeleri oluşturmaktadırlar. Sanat ile bilimsel bir alan olan psikolojinin ortak olarak ele aldıkları konulardan sanat psikolojisi ortaya çıkmıştır. Sanat Psikolojisi sanatı bilimsel yolla sorgulayan belli başlı alanlardan biridir. Akıllı duyuuları, sanat olgusu ile ilgili tutum ve davranışları hem dengeli hem de sistemli bir biçimde ele alan sanat bilim alanı sanat psikolojisidir.(Erinç,1998) Sanat psikolojisi "niçin yazdığımız, okuduğumuz, "güzel" olana karşı heyecan duyduğumuz ve niçin birilerinin eser vermek için çırpındığı" gibi sorular üzerinde önemle durmaktadır (yayim.meb.gov.tr/yayimler).

Sanat ile psikoloji arasındaki ortak konularla en yakından ilgili olanlar sanatçılar ve sanat eğitimcileridir. Sanatçılar, ortalama insan duyarlılığının üzerinde bir duyarlık ile nesne, varlık, olay ve durumlara yaklaştıkları için onların psikolojik özellikleri önemli bir merak konusunu oluşturmaktadır. Her ne kadar sanatçıların geniş bakış açıları bazen "düşünsel ve duygusal dağınıklık" olarak algılsa da sanatçı ve sanat eğitimcilerinin "özgünlükleri" yaygın olarak saygıyla karşılanmaktadır. Sanatçıların, sanat eğitimcilerinin ve sanat eğitimine yönelmiş bireylerin özgün psikolojik durumlarının özellikle psikolojik belirtiler açısından incelenmesi onların daha sağlıklı ve çok yönlü tanınmaları açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, özellikle sanat eğitimcilerinin kendilerini ve eğitim verdikleri bireyleri tanımaları için iyi bir psikoloji bilgisine sahip olmaları gerekir. (<http://www.elyadal.org/pivolka/08/sanat1.htm>)

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik Belirtilerinin Çeşitli
Değişkenler Açısından İncelenmesi

2. PROBLEM

Bu araştırmanın amacı, Eğitim Fakültesinin Güzel Sanatlar Bölümü'nde öğrenim gören öğrencilerin psikolojik belirtilerinin, cinsiyet, öğrenim gördükleri anabilim dalı ve sınıf düzeyleri açısından incelenmesidir.

3. YÖNTEM

3. 1. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde 2003-2004 öğretim yılında öğrenim gören üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Araştırma örneklemini, bu evrenden seçkisiz (random) olarak belirlenen toplam 189 kişiden meydana gelmiştir. Örneklemeye ilişkin bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo1. Örneklemeye İlişkin Bilgiler

CİNSİYET	SINIF				BÖLÜM		
	Birinci (n)	İkinci (n)	Üçüncü (n)	Dördüncü (n)	Resim (n)	Müzik (n)	Toplam (N)
Kız (n)	33	23	24	19	40	59	99
Erkek (n)	30	26	13	21	51	39	90
Toplam (N)	63	49	37	40	91	98	189

3. 2. Veri Toplama Araçları

3. 2. 1. Kısa Semptom Envanteri

Derogatis (1992) tarafından geliştirilmiş ve Şahin ve Durak (1994) tarafından uyarlanma çalışmaları yapılmıştır. Kısa Semptom Envanteri, SCL-90-R ile yapılan çalışmalar sonucunda ortaya çıkan, SCL-90-R'nin kısa formudur. SCL-90-R'nin 9 faktörüne dağılmış olan 90 madde arasından, her faktörde en yüksek yükü

almış toplam 53 madde seçilmiş ve 5-10 dakikada uygulanabilen,benzer yapıda kısa bir ölçek elde edilmiştir. Aynen SCL-90-R'de olduğu gibi 9 alt ölçek,ek maddeler ve 3 global indeksten oluşmaktadır. Kısa Semptom Envanteri (KSE), bireylerin psikolojik belirti düzeylerini geçerli ve güvenli bir şekilde ölçebilen, ergen ve yetişkinlere uygulanabilen, uygulama sırasında zaman sınırlamasının olmadığı, 53 maddeden oluşan kendini değerlendirme (self-report) türlü bir ölçektir. Son 15 gün içinde ne ölçüde huzursuz ve tedirgin ettiği sorusunu içeren bir yönergeyle uygulanmaktadır. Denek listeyi tarayarak her madde için “hiç yok”, “biraz var”, “orta derecede var”, “epey var”, ve “çok fazla var ” seçeneklerinden birini işaretlemeye yönlendirilmektedir. Verilen cevaplara 0 ile 4 arasında değişen puanlar verilir.Puan ranjı 0-212 dir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksek olması,bireyin semptomlarının sıklığını gösterir (Savaşır, Boyacıoğlu ve Kabakçı, 1996).

Her alt ölçek için belirlenen toplam, o alt ölçekteki madde sayısına bölündüğünde o boyut için puan elde edilmektedir. Alt ölçekler “somatizasyon”,”obsesif –kompulsif bozukluk”, “kişilerarası duyarlık”, “depresyon”, “anksiyete bozukluğu”, “hostilite”,”fobik-anksiyete”, “paranoid düşünceler”, “psikotizizm” ve “ek maddeler” olarak isimlendirilmişlerdir. Global rahatsızlık belirleyici üç ölçek ise farklı puanlama yöntemleri olan ve puanlama türüne bağlı olarak “rahatsızlık eiddiyeti indeksi” (RC)-(Global Severity Index), “Belirti Toplamı” (BT)- (Positive Symptom Total) ve “Semptom Rahatsızlık İndeksi” (SRI)- Symptom Distress Index) olarak isimlendirilmiştir (Savaşır, Boyacıoğlu ve Kabakçı, 1996).

Güvenirlilik:

İç tutarlık: Ayaktan tedavi gören 719 psikiyatrik hasta, 626 erkek hipertansiyon hastası ve 25 hasta olmayan kişi ile yapılmış üç farklı araştırmada, KSE'nin 9 alt ölçeği için elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayılarının .71 ve .85 arasında değiştiği belirtilmektedir (Savaşır, Boyacıoğlu ve Kabakçı, 1996).

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik Belirtilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Test-tekrar test güvenirliği: 60 normal yetişkinle iki hafta ara ile yapılmış bir test –tekrar test güvenirlik çalışmasında, 9 alt ölçek için $r = .68$ ve $r = .91$ arasında bulunmuştur (Savaşır, Boyacıoğlu ve Kabakçı, 1996).

Geçerlik:

Ölçüt bağımlı geçerlik: Ölçek ile ilgili olarak çok sayıda geçerlik çalışması yapılmış ve bu çalışmaların sonucunda KSE (BSI) ile MMPI klinik ölçekleri, MMPI içerik ölçekleri ve küme ölçekleri arasındaki korelasyonların r : .30'un üzerinde bulunduğu ve korelasyonların SCL-90'dan elde edilen korelasyonlarla bazı ölçeklerde tümlüyle özde, diğerlerinde ise çok yakın olduğu belirtilmektedir (Savaşır, Boyacıoğlu ve Kabakçı, 1996).

Yapı geçerliği: Yapılan çeşitli çalışmalarda ölçeğin sigara içenlerle içmeyenleri, gerçek kalp hastaları ile koroner hastalığı olmayanları ve intihar riski olan şizofrenlerle olmayan şizofrenleri anlamlı olarak ayırt edebildiği görülmüştür (Savaşır, Boyacıoğlu ve Kabakçı, 1996).

3. 2. 2. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmada incelenen empatik beceri, karar verme stratejileri ve psikolojik belirtilerle ilgili olduğu düşünülen kişisel değişkenler hakkında bilgi toplamak amacı ile araştırmacı tarafından geliştirilmiş olup yedi sorudan oluşmaktadır.

Kişisel Bilgi Formu, bireylerin yaş, cinsiyet, medeni durum, çalıştıkları kurum ve mesleklerini tespit etmek amacı ile kullanılmıştır.

3. 3. Verilerin Çözülmesi

Verilerin analizinde t testi ve varyans analizi kullanılmış olup bu analizler bilgisayarda Windows for SPSS Release 10.00 paket programı ile yapılmıştır.

4. BULGULAR

4. 1. Bireylerin Cinsiyetlerine Göre, Psikolojik Belirtileri Puan Ortalamaları Arasındaki Farklılaşmayla İlgili Bulgular

Bireylerin cinsiyetlerine göre, psikolojik belirtileri puan ortalamaları açısından aralarında fark olup olmadığını saptamak için t testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Bireylerin Cinsiyetlerine Göre Psikolojik Belirti Puanlarının Ortalaması, Standart Sapması ve t Değeri

	CINSİYET	N	\bar{X}	S.S.	t
Somatizasyon	Kız	99	7,6566	6,2599	2,823**
	Erkek	90	5,2889	5,1500	
Obsesif-Kompulsif Bozukluk	Kız	99	8,9899	5,0518	1,227
	Erkek	90	8,0778	5,1652	
Kişilerarası Duyarlık	Kız	99	5,6869	3,5302	1,573
	Erkek	90	4,8778	3,5310	
Depresyon	Kız	99	7,8788	5,0755	1,044
	Erkek	90	7,1222	4,8594	
Anksiyete Bozukluğu	Kız	99	8,7980	5,9419	3,050**
	Erkek	90	6,3556	4,9635	
Hostilite	Kız	99	6,7677	4,8399	0,593
	Erkek	90	6,3778	4,1206	
Fobik Anksiyete	Kız	99	4,8182	4,0667	1,480
	Erkek	90	4,0000	3,4706	
Paranoid Düşünceler	Kız	99	6,8990	3,8346	0,451
	Erkek	90	6,6444	3,9243	
Psikotizizm	Kız	99	5,2929	3,8045	0,091
	Erkek	90	5,2444	3,4813	
KSE Toplam Puanı	Kız	99	68,7475	36,6237	1,727
	Erkek	90	60,1000	31,7218	
Rahatsızlık Ciddiyeti Puanı	Kız	99	1,2970	,6816	2,348*
	Erkek	90	1,0767	,6004	
Belirti Toplamı Puanı	Kız	99	30,2020	11,4330	1,593
	Erkek	90	27,5556	11,3752	
Semptomatik Rahatsızlık Puanı	Kız	99	2,1710	,6943	0,521
	Erkek	90	2,1179	,7057	

* p<.05 anlamlı

** p<.01 anlamlı

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik Belirtilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Tablo 2 incelendiğinde:

Kızların somatizasyon belirtisi puan ortalaması 7,6566; erkeklerin ise 5,2889 dur. Cinsiyete göre, somatizasyon belirtisi puan ortalamaları arasında kızların lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t = 2,823$ $p < 0,01$).

Kızların obsesif-kompulsif bozukluk belirtisi puan ortalaması 8,9899; erkeklerin ise 8,0778 dir. Cinsiyete göre, obsesif-kompulsif bozukluk belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 1,227$ $p > 0,05$).

Kızların kişilerarası duyarlık belirtisi puan ortalaması 5,6869; erkeklerin ise 4,8778 dir. Cinsiyete göre, kişilerarası duyarlık belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 1,573$ $p > 0,05$).

Kızların depresyon belirtisi puan ortalaması 7,8788; erkeklerin ise 7,1222 dir. Cinsiyete göre, depresyon belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 1,044$ $p > 0,05$).

Kızların anksiyete bozukluğu belirtisi puan ortalaması 8,7980; erkeklerin ise 6,3556 dır. Cinsiyete göre, anksiyete bozukluğu belirtisi puan ortalamaları arasında kızların lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t = 3,050$ $p < 0,01$).

Kızların hostilite belirtisi puan ortalaması 6,7677; erkeklerin ise 6,3778 dir. Cinsiyete göre, hostilite belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,593$ $p > 0,05$).

Kızların fobik anksiyete belirtisi puan ortalaması 4,8182; erkeklerin ise 4,0000 dir. Cinsiyete göre, fobik anksiyete belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 1,480$ $p > 0,05$).

Kızların paranoid düşünceler belirtisi puan ortalaması 6,8990; erkeklerin ise 6,6444 dür. Cinsiyete göre, paranoid düşünceler belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,451$ $p > 0,05$).

Kızların psikotizm belirtisi puan ortalaması 5,2929; erkeklerin ise 5,2444 dür. Cinsiyete göre, psikotizm belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,091$ $p > 0,05$).

Kızların Kısa Semptom Envanteri (KSE) Toplam belirtisi puan ortalaması 68,7475; erkeklerin ise 60,1000 dir. Cinsiyete göre, Kısa Semptom Envanteri (KSE) Toplam belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 1,727$ $p > 0,05$).

Kızların rahatsızlık ciddiyeti global indeksi belirtisi puan ortalaması 1,2970; erkeklerin ise 1,0767 dir. Cinsiyete göre, rahatsızlık ciddiyeti global indeksi belirtisi puan ortalamaları arasında kızların lehine anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir ($t = 2,348$ $p < 0,05$).

Kızların belirti toplamı global indeksi belirtisi puan ortalaması 30,2020; erkeklerin ise 27,5556 dir. Cinsiyete göre, belirti toplamı global indeksi belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 1,593$ $p > 0,05$).

Kızların semptomatik rahatsızlık global indeksi belirtisi puan ortalaması 2,1710; erkeklerin ise 2,1179 dur. Cinsiyete göre, semptomatik rahatsızlık global indeksi belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,521$ $p > 0,05$).

Literatürde, birçok araştırma, araştırma sonucunu destekler şekilde psikolojik belirtilerin kızlarda daha yüksek olduğunu (Dökmen, 1997; Stuart ve Halverson, 1997; Bektaş, 2003); Shek, (1998) ise psikolojik belirtiler açısından cinsiyetin önemli bir etken olmadığını saptamıştır.

4. 2. Bireylerin Öğrenim Gördükleri Anabilim Dallarına Göre, Psikolojik Belirtileri Puan Ortalamaları Arasındaki Farklılaşmayla İlgili Bulgular

Bireylerin öğrenim gördükleri anabilim dallarına göre, psikolojik belirtileri puan ortalamaları açısından aralarında fark olup olmadığını saptamak için t testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 3'de verilmiştir.

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik Belirtilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Tablo 3: Bireylerin Öğrenim Gördükleri Anabilim Dallarına Göre Psikolojik Belirtileri Puanlarının Ortalaması, Standart Sapması ve t Değeri

	ÖĞRENİM ALANI	N	\bar{X}	S.S.	t
Somatizasyon	Resim	91	6,0989	5,5479	0,972
	Müzik	98	6,9286	6,1447	
Obsesif-Kompulsif Bozukluk	Resim	91	8,8791	5,2214	0,838
	Müzik	98	8,2551	5,0181	
Kişilerarası Duyarlık	Resim	91	5,5604	3,4098	0,967
	Müzik	98	5,0612	3,6660	
Depresyon	Resim	91	7,9231	4,6457	1,078
	Müzik	98	7,1429	5,2583	
Anksiyete Bozukluğu	Resim	91	7,2967	4,9654	0,797
	Müzik	98	7,9490	6,1717	
Hostilite	Resim	91	6,4176	4,0962	0,483
	Müzik	98	6,7347	4,8685	
Fobik Anksiyete	Resim	91	4,8571	4,2231	1,496
	Müzik	98	4,0306	3,3474	
Paranoit Düşünceler	Resim	91	7,0330	3,9256	0,873
	Müzik	98	6,5408	3,8212	
Psikotizizm	Resim	91	5,5275	3,6312	0,936
	Müzik	98	5,0306	3,6593	
KSE Toplam Puanı	Resim	91	66,0879	33,1185	0,558
	Müzik	98	63,2755	35,9613	
Rahatsızlık Ciddiyeti Puanı	Resim	91	1,1816	,6277	0,212
	Müzik	98	1,2018	,6767	
Belirti Toplamı Puanı	Resim	91	29,2308	11,0374	0,333
	Müzik	98	28,6735	11,8746	
Semptomatik Rahatsızlık Puanı	Resim	91	2,1403	,6730	0,103
	Müzik	98	2,1508	,7246	

Tablo 3 incelendiğinde:

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin somatizasyon belirtisi puan ortalaması 6,0989; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise 6,9286'dır. Öğrenim görülen alana göre, somatizasyon belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,972$ $p > 0,05$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin obsesif-kompulsif bozukluk belirtisi puan ortalaması 8,8791; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise 8,2551'dir. Öğrenim görülen alana göre, obsesif-kompulsif bozukluk belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,838$ $p > 0,05$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin kişilerarası duyarlık belirtisi puan ortalaması 5,5604; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise 5,0612'dir. Öğrenim görülen alana göre, kişilerarası duyarlık belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,967$ $p > 0,05$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin depresyon belirtisi puan ortalaması 7,9231; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise 7,1429'dur. Öğrenim görülen alana göre, depresyon belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 1,078$ $p > 0,05$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin anksiyete bozukluğu belirtisi puan ortalaması 7,2967; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise 7,9490'dır. Öğrenim görülen alana göre, anksiyete bozukluğu belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,797$ $p > 0,01$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin hostilite belirtisi puan ortalaması 6,4176; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik Belirtilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

6,7347 dir. Öğrenim görülen alana göre, hostilite belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,483$ $p>0,05$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin fobik anksiyete belirtisi puan ortalaması 4,8571; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise 4,0306 dır. Öğrenim görülen alana göre, fobik anksiyete belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 1,496$ $p>0,05$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin paranoid düşünceler belirtisi puan ortalaması 7,0330; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise 6,5408 dir. Öğrenim görülen alana göre, paranoid düşünceler belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,873$ $p>0,05$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin psikotizm belirtisi puan ortalaması 5,5275; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise 5,0306 dır. Öğrenim görülen alana göre, psikotizm belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,936$ $p>0,05$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin Kısa Semptom Envanteri (KSE) Toplam belirtisi puan ortalaması 66,0879; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise 63,2755 dir. Öğrenim görülen alana göre, Kısa Semptom Envanteri (KSE) Toplam belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 1,558$ $p>0,05$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin rahatsızlık ciddiyeti global indeksi belirtisi puan ortalaması 1,1816; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise 1,2018 dir. Öğrenim görülen alana göre, rahatsızlık ciddiyeti global indeksi belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,212$ $p>0,05$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin belirti toplamı global indeksi belirtisi puan ortalaması 29,2308; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise 28,6735 dir. Öğrenim görülen alana göre, belirti toplamı

global indeksi belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,333$ $p > 0,05$).

Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin semptomatik rahatsızlık global indeksi belirtisi puan ortalaması 2,1403; Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim görenlerin ise 2,1508 dir. Öğrenim görülen alana göre, semptomatik rahatsızlık global indeksi belirtisi puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($t = 0,103$ $p > 0,05$).

Literatürde, üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri alanlarına göre psikolojik belirtilerini inceleyen araştırma sonucuna rastlanamamıştır.

4. 3. Bireylerin Sınıf Düzeylerine Göre, Psikolojik Belirtileri Puan Ortalamaları Arasındaki Farklılaşmayla İlgili Bulgular

Bireylerin sınıf düzeylerine göre, psikolojik belirtileri puanlarının ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4: Bireylerin Sınıf Düzeylerine Göre Psikolojik Belirtileri Puanlarının Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Birinci sınıf n=63		İkinci sınıf N=49		Üçüncü sınıf n=37		Dördüncü sınıf n=40		Toplam N=189	
	\bar{X}	S.S	\bar{X}	S.S	\bar{X}	S.S	\bar{X}	S.S	\bar{X}	S.S
Somatizasyon	5,47	5,37	7,53	6,03	6,70	5,93	6,80	6,2	6,52	5,86
Obsesif Kompulsif Boz.	7,96	4,94	9,28	4,55	8,16	4,58	8,95	6,3	8,55	5,11
Kişilerarası Duyarlık	5,28	3,43	5,48	3,32	5,35	3,78	5,05	3,8	5,30	3,54

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik Belirtilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Depresyon	6,98	5,17	6,95	4,35	8,35	5,01	8,27	5,29	7,51	4,97
Anksiyete Boz.	7,11	5,59	7,97	5,60	8,37	6,14	7,35	5,26	7,63	5,61
Hostilite	6,09	4,99	7,20	4,55	6,59	3,99	6,57	4,11	6,58	4,50
Fobik Anksiyete	3,69	4,01	4,95	3,70	4,78	3,77	4,60	3,57	4,42	3,80
Paranoid Düşünceler	6,20	4,07	7,04	3,59	7,13	3,89	7,02	3,88	6,77	3,86
Psikotizizm	4,98	3,77	5,24	3,02	5,62	4,13	5,42	3,74	5,26	3,64
KSE Toplam	58,4	34,0	67,7	33,4	67,0	34,5	68,32	36,6	64,6	34,5
Rahatsızlık Ciddiyeti	1,12	,65	1,22	,63	1,28	,64	1,16	,68	1,19	,65
Belirti Toplamı	27,4	10,8	31,2	10,6	29,5	11,7	27,92	12,9	28,9	11,4
Semptomatik Rahatsızlık	2,06	,68	2,10	,61	2,26	,75	2,21	,75	2,14	,69

Bireylerin sınıf düzeylerine göre, psikolojik belirtileri puan ortalamaları arasındaki farklılaşma düzeyini tespit etmek amacı ile varyans analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Bireylerin Sınıf Düzeylerine Göre, Psikolojik Belirtileri Puan Ortalamaları Arasındaki Farklılaşmayla İlgili Varyans Analizi

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	S. D.	Ortalama Kare	F
--	-------------------	-----------------	-------	---------------	---

Somatizasyon	Gruplar Arası	123,042	3	41,014	1,196
	Gruplar İçi	6342,048	185	34,281	
	Toplam	6465,090	188		
Obsesif-Kompulsif Bozukluk	Gruplar Arası	59,803	3	19,934	0,760
	Gruplar İçi	4854,864	185	26,243	
	Toplam	4914,667	188		
Kişilerarası Duyarlık	Gruplar Arası	4,375	3	1,458	0,114
	Gruplar İçi	2357,434	185	12,743	
	Toplam	2361,810	188		
Depresyon	Gruplar Arası	81,875	3	27,292	1,104
	Gruplar İçi	4571,310	185	24,710	
	Toplam	4653,185	188		
Anksiyete Bozukluğu	Gruplar Arası	46,805	3	15,602	0,490
	Gruplar İçi	5887,005	185	31,822	
	Toplam	5933,810	188		
Hostilite	Gruplar Arası	33,897	3	11,299	0,553
	Gruplar İçi	3780,082	185	20,433	
	Toplam	3813,979	188		
Fobik Anksiyete	Gruplar Arası	53,227	3	17,742	1,229
	Gruplar İçi	2671,058	185	14,438	
	Toplam	2724,286	188		
Paranoid Düşünceler	Gruplar Arası	31,132	3	10,377	0,690
	Gruplar İçi	2783,535	185	15,046	
	Toplam	2814,667	188		
Psikotisizm	Gruplar Arası	10,715	3	3,572	0,266
	Gruplar İçi	2486,523	185	13,441	
	Toplam	2497,238	188		
	Gruplar Arası	3663,563	3	1221,188	1,023

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik Belirtilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

KSE Toplam Puanı	Gruplar Arası	3663,563	3	1221,188	1,023
	Gruplar İçi	220866,511	185	1193,873	
	Toplam	224530,074	188		
Rahatsızlık Ciddiyeti Puanı	Gruplar Arası	,722	3	,241	0,562
	Gruplar İçi	79,175	185	,428	
	Toplam	79,897	188		
Belirti Toplamı Puanı	Gruplar Arası	440,722	3	146,907	1,122
	Gruplar İçi	24215,638	185	130,895	
	Toplam	24656,360	188		
Semptomatik Rahatsızlık Puanı	Gruplar Arası	1,269	3	,423	0,865
	Gruplar İçi	90,424	185	,489	
	Toplam	91,692	188		

Tablo 5 incelendiğinde, bireylerin:

Sınıf düzeylerine göre, somatizasyon belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 1,196$ $p > 0,05$).

Sınıf düzeylerine göre, obsesif-kompulsif bozukluk belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 0,760$ $p > 0,05$).

Sınıf düzeylerine göre, kişilerarası duyarlık belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 0,114$ $p > 0,05$).

Sınıf düzeylerine göre, depresyon belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 1,104$ $p > 0,05$).

Sınıf düzeylerine göre, anksiyete bozukluğu belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 0,490$ $p > 0,05$).

Sınıf düzeylerine göre, hostilite belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 0,553$ $p > 0,05$).

Sınıf düzeylerine göre, fobik anksiyete belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 1,229$ $p > 0,05$).

Sınıf düzeylerine göre, paranoid düşünceler belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 0,690$ $p > 0,05$).

Sınıf düzeylerine göre, psikotizm belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 0,266$ $p > 0,05$).

Sınıf düzeylerine göre, Kısa Semptom Envanteri (KSE) Toplam belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 1,023$ $p > 0,05$).

Sınıf düzeylerine göre, rahatsızlık ciddiyeti global indeksi belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 0,562$ $p > 0,05$).

Sınıf düzeylerine göre, belirti toplamı global indeksi belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 1,122$ $p > 0,05$).

Sınıf düzeylerine göre, semptomatik rahatsızlık global indeksi belirtisi puanları arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir ($F = 0,865$ $p > 0,05$).

Literatürde, üniversite öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre psikolojik belirtilerini inceleyen araştırma sonucuna rastlanamamıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Cinsiyetlerine göre, bireylerin somatizasyon, anksiyete bozukluğu ve rahatsızlık ciddiyeti global indeksi puanları arasında kızların lehine anlamlı farklılaşma bulunurken, diğer psikolojik belirti puanlarına göre anlamlı farklılaşma bulunamamıştır.

Öğrenim gördükleri alanlarına göre, bireylerin bütün psikolojik belirti puanlarında anlamlı farklılaşma bulunamamıştır.

Öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre, bireylerin bütün psikolojik belirti puanlarında anlamlı farklılaşma bulunamamıştır.

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik Belirtilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

5. 1. Öneriler

1. Birçok araştırma sonucu, psikolojik belirtilerin kızlarda daha yüksek düzeyde bulunduğunu göstermektedir (Dökmen, 1997; Stuart, Halverson, 1997; Bektaş, 2003). Bu durumun nedenlerini ortaya koymaya dönük ileri düzeyde araştırmalar yapılabilir.

2. Sanat eğitimi alan öğrencilerin psikolojik belirtileri ile ilgili bulguları diğer alanlarda öğrenim görenlerle karşılaştıran ileri düzeyde araştırmalar yapılabilir.

3. Sanat ve psikoloji alanlarının ortak konularıyla ilgili çalışmalar yapılarak, özellikle, sanatın terapötik etkileri üzerine ileri düzeyde araştırmalar yapılabilir.

ABSTRACT

In this research, the psychological symptoms and some special features of the students of the Department of Fine Arts Education, Faculty of Education were studied.

The research covers the students of Kazım Karabekir Education Faculty, Atatürk University of the academic year 2003-2004. The sample of the research includes 189 persons based on a random selection. The data of this research were collected with Brief Symptom Inventory developed by Derogatis (1992) and adapted by Şahin ve Durak (1994). Besides, Personal Information Form prepared by the researcher himself was benefited from in order to obtain information related to several variables. For the analysis of the data obtained t test and Variance Analysis (One Way Anova).

As the result of the research, these findings were found: Based of difference of gender, as for the scores for the somatization, anxiety disorder and seriousness of psychological disease global index a meaningful difference was found in favour of the girls while meaningful difference could not be found as regards the scores for other psychological symptoms. With respect to their mayors

and grades no meaningful difference could be found in the scores for any psychological symptoms.

Key words: Fine arts education, psychological symptoms.

KAYNAKÇA

ARKONAÇ, Oğuz. (1999). *Açıklamalı Psikiyatri Sözlüğü*. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul.

BAYRAKTAR, E., (1996). Aydemir, Ö. "Genel Tıpta Anksiyete (II)". *Psychomed*. 2,4:134-141.

BEKTAŞ, Hakan. (2003). *İş Doyumu Düzeyi Farklı Olan Öğretmenlerin Psikolojik Belirtilerinin Karşılaştırılması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

BUDAK, Selçuk. (2000). *Psikoloji Sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları. Ankara.

DAĞ, İhsan. (1991). "Belirti Tarama Listesi (SCL-90-R)'nin Üniversite Öğrencileri için Güvenirliği ve Geçerliliği", *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2,1:5-11.

DEROGATIS, L.R. (1992). *The Brief Symptom Inventory (BSI), Administration, Scoring and Procedures Manual=II*. Clinical Psychometric Research Inc.

DÖKMEN, Üstün. (1987). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Rehberlik Merkezi'nde Sürdürülmekte Olan Psikodrama Çalışması*, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fak. Yayın.

ENÇ, M. (1978). *Ruh Sağlığı Bilgisi*, İnkılap ve Aka Yay., İstanbul.

ERİNÇ, Sıtkı M. (1998). *Sanat Psikolojisine Giriş*, Ayraç Yayınevi, Ankara.

Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Öğrencilerin Psikolojik Belirtilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

HANÇERLİOĞLU, O. (1988). *Ruh Bilim Sözlüğü*, Remzi Kitapevi, İstanbul.

KERİMOVA, Melek. (2000). *Lise Öğrencilerinde Görülen Psikolojik Belirtilerin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

SAVAŞIR, Işık ve ŞAHİN, Nesrin H. (1997). *Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler*, Türk Psikoloji Derneği Yayınları, Ankara.

SHEK, D.T.L. (1998). "Adolescent Positive Mental Health and Psychological Symptoms: A Longitudinal Study in Chinese" *Context. Psychologia*, 41 (4).

STUART, J.A (1997). "The Psychological Status US Army Soldiers During Recent Military Operations" *Military Medicine*.162 (11).

ŞAHİN, N. H. ve DURAK, A. (1994). "Kısa Semptom Envanteri: Türk Gençleri İçin Uyarlanması" *Türk Psikoloji Dergisi*, 9 (31).

yayim.meb.gov.tr/yayimler

<http://www.elyadal.org/pivolka/08/sanat1.htm>